

Vec C-88/24

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

2. február 2024

Vnútroštátny súd:

Juzgado de Primera Instancia n.º 1 de Fuenlabrada

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

31. január 2024

Žalobkyňa:

A.B.D.

Žalovaná:

Bankinter Consumer Finance, E.F.C., S. A.

Predmet konania vo veci samej

Revolvingová kreditná karta – Nekalá povaha – Posúdenie nekalej povahy – Dôsledky prípadného vyhlásenia neplatnosti

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Článok 267 ZFEÚ – Návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa výkladu – Dôsledky neplatnosti nekalej podmienky – Dodatočná kompenzácia pre spotrebiteľa – Sankcie – Primeranosť sankcií – Nekalé obchodné praktiky – Posúdenie úverovej bonity spotrebiteľa – Ročná percentuálna miera nákladov (RPMN) – Vynechanie RPMN alebo neuvedenie dodatočných predpokladov – Dôsledky

Prejudiciálne otázky

Prvá. Bránia článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 súdnemu výkladu vnútroštátneho práva, podľa ktorého po vyhlásení zmluvy o úvere za neplatnú je úverová inštitúcia oprávnená požadovať od spotrebiteľa okrem vrátenia poskytnutého kapitálu a úrokov z omeškania v zákonnej sadzbe od okamihu výzvy na zaplatenie, aj úroky v zákonnej sadzbe za čerpanie úveru spotrebiteľom od okamihu, keď k čerpaniu došlo?

Druhá. Bránia článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 súdnemu výkladu vnútroštátneho práva, ktorý rozširuje posúdenie nekalej povahy na primeranosť ceny, podľa ktorého po vyhlásení zmluvy o úvere za neplatnú spotrebiteľ nemôže od úverovej inštitúcie požadovať dodatočnú kompenzáciu okrem vrátenia toho, čo vzhľadom na celkovú sumu, ktorú veriteľ prijal, presahuje poskytnutý kapitál?

Tretia. V prípade, ak je podmienka alebo zmluva vyhlásená za neplatnú z dôvodu svojej nekalej povahy alebo porušenia povinností uložených veriteľovi, je povinnosť veriteľa nahradiť spotrebiteľovi škodu náhradou, ktorá v každom prípade nesmie byť nižšia ako zákonná úroková sadzba zvýšená o päť percentuálnych bodov, alebo ako zmluvná sadzba, ak je vyššia ako zákonná úroková sadzba zvýšená o päť percentuálnych bodov, primeranou sankciou na účely smerníc 93/13, 87/102 a 2008/48?

Štvrtá. Bránia články 8 a 23 smernice 2008/48 výkladu vnútroštátneho práva, podľa ktorého v prípade porušenia povinnosti veriteľa posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa samotné stanovenie správnych sankcií vylučuje možnosť vyhlásiť zmluvu o úvere za neplatnú alebo uložiť iný občianskoprávny dôsledok?

Piata. Môže byť v súlade s článkom 3 ods. 1 a článkom 4 ods. 1 smernice 93/13 na účely posúdenia nekalej povahy spôsobu odloženej platby revolvingovej kreditnej karty jedným z prvkov jej posúdenia skutočnosť, že predajca alebo dodávateľ neponúkol spotrebiteľovi možnosť zvoliť si spôsob platby na konci mesiaca, ktorý je tiež k dispozícii v ponuke produktov, alebo že naviedol spotrebiteľa, aby si zvolil spôsob odloženej platby, čím uprednostnil záujmy predajcu alebo dodávateľa pred najlepším záujmom spotrebiteľa?

Šiesta. Môže byť v súlade s článkom 4 ods. 2 smernice 93/13 na účely posúdenia jasnej a zrozumiteľnej povahy otvorenej zmluvy o úvere jedným z prvkov jej posúdenia skutočnosť, že výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov neuvádza dodatočné predpoklady, z ktorých vychádza pri jej výpočte alebo ktoré nie sú uvedené v samotnej zmluve?

Siedma. Bránia článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13, ako aj článok 15 smernice 87/102 a článok 23 smernice 2008/48 vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej v prípade, že v zmluvných informáciách nie je uvedená ročná percentuálna miera nákladov alebo dodatočné predpoklady na jej výpočet, úverová inštitúcia môže požadovať od spotrebiteľa zákonné úroky v stanovených lehotách?

Uvedené ustanovenia práva Únie

- Smernica Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru, v znení smernice Rady 90/88/EHS, článok 1a ods. 7 a článok 15.
- Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, v znení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ, odôvodnenia 10 a 24, článok 3 ods. 1, článok 4 ods. 1 a 2, článok 6 ods. 1, článok 7 ods. 1, článok 8, článok 8a ods. 1 prvá zarážka a článok 23.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, v znení smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/2161, článok 6 ods. 1, článok 7 ods. 1 a článok 11a ods. 1.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS, v znení smernice Komisie 2011/90/EÚ; odôvodnenia 31 a 43, článok 5 ods. 1 písm. g) a článok 5 ods. 5, článok 8, článok 10 ods. 2 a 4, článok 13, článok 19 ods. 5 prvý pododsek, článok 23, článok 30 ods. 2 a príloha I časť II písm. e).
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, v znení smernice 2023/2673, článok 16e.

- Nariadenie Európskej centrálnej banky (EÚ) 2021/379 z 22. januára 2021 o bilančných položkách úverových inštitúcií a sektora peňažných finančných inštitúcií (prepracované znenie) (ECB/2021/2), príloha II, časť 2, tabuľka kategórií nástrojov, kategórie aktív, bod 2 (Pôžičky), podbod 1 písm. b) a podbod 1 písm. c).
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2225 z 18. októbra 2023 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice 2008/48/ES, odôvodnenia 35, 41 a 73, článok 9 ods. 2 písm. g), články 18 a 31.

Uvedené ustanovenia vnútroštátneho práva

- Código Civil (Občiansky zákonník), článok 6 ods. 3, článok 1303 a článok 1896 prvý odsek.
- Ley sobre nulidad de los contratos de préstamos usurarios (zákon o neplatnosti zmlúv o úvere s neprimerane vysokými úrokmi) z 23. júla 1908, článok 3.
- Ley 3/1991, de Competencia Desleal (zákon č. 3/1991 o nekalej hospodárskej súťaži) z 10. januára 1991, článok 7.
- Ley 7/1995, de Crédito al Consumo (zákon č. 7/1995 o spotrebiteľských úveroch) z 23. marca 1995, článok 13.
- Ley 16/2011, de contratos de crédito al consumo (zákon č. 16/2011 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere) z 24. júna 2011, článok 10 ods. 3 písm. g), článok 14 ods. 2, článok 16 ods. 2 písm. g), článok 21 ods. 2, článok 25, článok 34 a príloha I.
- Ley 2/2011, de Economía Sostenible (zákon č. 2/2011 o udržateľnom hospodárstve) zo 4. marca 2011, článok 29.
- Orden ECC/159/2013, de 6 de febrero, por la que se modifica la parte II del anexo I de la Ley 16/2011, de 24 de junio, de contratos de crédito al consumo (vyhláška ECC/159/2013 zo 6. februára 2013, ktorým sa mení časť II prílohy I k zákonu č. 16/2011 z 24. júna 2011 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere).
- Circular 8/1990, del Banco de España (obežník Národnej banky Španielska č. 8/1990) zo 7. septembra 1990.

Stručné zhrnutie skutkových okolností a konania vo veci samej

- 1 Dňa 17. mája 2003 žalobkyňa A.B.D. uzavrela zmluvu o kreditnej karte so žalovanou, úverovou inštitúciou Bankinter.
- 2 Karta (ďalej len „pôvodná karta“) mala tieto vlastnosti:

- a) išlo o kartu s odloženou platbou (*extended card debt*) podľa tabuľky kategórií uvedenej v nariadení (EÚ) 2021/379, prílohe II, časti 2, tabuľke kategórií nástrojov, kategórii aktív, bode 2 (Pôžičky), podbode 1 písm. b) (konkrétne odložené platby). Mesačná splátka predstavovala 5 % z čerpanej sumy, pričom minimálna suma bola 30,05 eura, hoci žalobkyňa mohla telefonicky zmeniť spôsob platby na inú percentuálnu sadzbu (vyššiu ako 5 %) alebo inú pevnú sumu.
- b) išlo o otvorenú kreditnú kartu.
- c) išlo o revolvingovú kreditnú kartu podľa nariadenia (EÚ) 2021/379, prílohy II, časti 2, tabuľky kategórií nástrojov, kategórie aktív, bodu 2 (Pôžičky), podbodu 1 písm. c) (revolvingové úvery).
- d) úverový limit karty bol na rozhodnutí úverovej inštitúcie. Okrem toho mala mesačnú úrokovú sadzbu (NIR) 1,52 % a ročnú percentuálnu mieru nákladov (RPMN) 19,84 %. V zmluve sa neuvádza, z akých dodatočných predpokladov sa vychádza pri výpočte RPMN v otvorenej zmluve.
- 3 Okrem toho žalovaná nepreukázala, že predtým posúdila úverovú bonitu žalobkyne. V zmluve sa uvádza len to, že žalobkyňa je dôchodkyňa a poberá invalidný dôchodok vo výške 468 eur, je vydatá, majetok má v podielovom spoluvlastníctve, vlastní jednu nehnuteľnosť a má ďalšie dve debetné/kreditné karty.
- 4 Na druhej strane „Pravidlá pre kreditné karty Bankinter“ stanovovali, že existujú dva typy kariet, jedna s platbou na konci mesiaca a druhá s odloženou platbou (pôvodná karta patrí k druhému typu kariet). Zo žaloby vyplýva, a žalovaná netvrdí opak, že žalobkyni neponúkla spôsob platby na konci mesiaca.
- 5 Dňa 18. marca 2021 žalobkyňa uzavrela novú otvorenú revolvingovú zmluvu o kreditnej karte (ďalej len „druhá karta“) s úverovým limitom vo výške 6 200 eur a vo forme odloženej platby. NIR bola 16,38 % a RPMN 17,67 %. Žalobkyňa uzavrela zmluvu o druhej karte online. V online rozhraní sa menšia váha pripisovala spôsobu platby na konci mesiaca a väčšia váha sa pripisovala spôsobu platby, ktorú mala pôvodná karta alebo spôsobu odloženej platby s novými podmienkami. Žalobkyňa si zvolila nové podmienky s pevnou splátkou vo výške 100 eur a minimálnou platbou vo výške 3 % z čerpaného zostatku. Žalobkyňa tvrdí, že právny vzťah je rovnaký a že druhá karta je len zmenou pôvodnej karty.
- 6 Dňa 17. marca 2023 žalobkyňa podala proti žalovanej žalobu na Juzgado de Primera Instancia n.º 1 de Fuenlabrada (súd prvého stupňa č. 1 Fuenlabrada, Španielsko).

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 7 Žalobkyňa sa v rámci hlavného návrhu domáha vyhlásenia neplatnosti podmienky týkajúcej sa úrokov z omeškania a spôsobu platby („systém splácania“) z dôvodu jej nekalej povahy v zmysle smernice 93/13/EHS. Tvrdí, že zmluvné podmienky sú nečitateľné a navyše nie sú jasné a zrozumiteľné (nie sú „transparentné“). Subsidiárne sa domáha vyhlásenia neplatnosti podmienky týkajúcej sa provízie za vymáhanie nezaplatených splátok, a to tiež z dôvodu jej nečitateľnosti alebo nekalej povahy. V oboch prípadoch ako dôsledok neplatnosti požaduje uplatnenie článku 1303 Občianskeho zákonníka.
- 8 Žalovaná namieta proti návrhom žalobkyne.

Stručné zhrnutie dôvodov návrhu na začatie prejudiciálneho konania*Úvodné poznámky*

- 9 Španielske súdy nie vždy uplatňujú vnútroštátne právo spôsobom, ktorý je v súlade so smernicou 93/13/EHS a smernicami o spotrebiteľských úveroch [smernica 87/102/EHS, smernica 2008/48/ES a smernica (EÚ) 2023/2225, ktorá sa nachádza v období transpozície].
- 10 Pokiaľ ide o hlavný návrh žalobkyne, ktorým sa domáha zrušenia kariet z dôvodu porušenia smernice 93/13/EHS, na Audiencias Provinciales (provinčné súdy) [dokonca aj medzi samotnými sekciami Audiencia Provincial de Madrid (Provinčný súd Madrid), ktoré sa špecializujú na zmluvy o úvere s nekalými podmienkami] existuje hlboký rozkol, pokiaľ ide o to, či je systém *revolvingového* splácania vo všeobecnosti jasný a zrozumiteľný, alebo naopak nie je, alebo či je potrebné vykonať analýzu každého jednotlivého prípadu s ohľadom na všetky okolnosti.

Prvá a druhá prejudiciálna otázka. Systém náhrad podľa smernice 93/13

- 11 Súdny dvor vo výroku rozsudku z 15. júna 2023, Bank M. (Dôsledky vyhlásenia zmluvy za neplatnú), C-520/21, EU:C:2023:478 (ďalej len „rozsudok Bank M.“) rozhodol takto:

„Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 [smernice 93/13/EHS] [sa] majú vykladať v tom zmysle, že:

- nebránia výkladu vnútroštátneho práva, podľa ktorého má spotrebiteľ právo požadovať od úverovej inštitúcie náhradu presahujúcu vrátenie zaplatených mesačných splátok a poplatkov zaplatených v rámci plnenia tejto zmluvy a zaplatenie úrokov z omeškania v zákonnej sadzbe od okamihu výzvy na zaplatenie, za predpokladu, že sú dodržané ciele smernice 93/13 a zásada proporcionality, a

- bránia súdnemu výkladu vnútroštátneho práva, podľa ktorého má úverová inštitúcia právo požadovať od spotrebiteľa náhradu presahujúcu vrátenie kapitálu poskytnutého v rámci plnenia tejto zmluvy a zaplatenie úrokov z omeškania v zákonnej sadzbe od okamihu výzvy na zaplatenie“
- 12 V španielskej judikatúre neexistuje jednotný názor na to, ktoré vnútroštátne ustanovenie by sa malo uplatniť v prípade vyhlásenia zmluvy o *revolvingovom* úvere za neplatnú. Rôzne ustanovenia, ktoré by sa mohli uplatniť, sú tieto:
- a) článok 1303 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého „ak je určitý záväzok vyhlásený za neplatný, zmluvné strany si musia navzájom vrátiť veci, ktoré boli predmetom tejto zmluvy, prírastky týchto vecí a sumu zaplatenú ako protiplnenie za tieto veci vrátane úrokov, s výnimkou prípadov stanovených v nasledujúcich článkoch“.
- b) článok 3 zákona z 23. júla 1908 o neplatnosti zmlúv o úvere s neprimerane vysokými úrokmi (ďalej len „zákon o úzere“), ktorý stanovuje, že „ak je zmluva vyhlásená za neplatnú podľa tohto zákona, dlžník je povinný vrátiť len prijatú sumu; a ak zaplatil časť tejto sumy a splatné úroky, veriteľ vráti dlžníkovi to, čo s prihliadnutím na celkovú prijatú sumu prevyšuje poskytnutý kapitál“. Pokiaľ ide o tento zákon, treba ho považovať za vnútroštátny zákon zameraný na potlačenie úžery, ktorý rozširuje posúdenie nekalej povahy na primeranosť ceny či odmeny v zmysle článku 8a ods. 1 prvej zarážky smernice 93/13.
- c) článok 1896 prvý odsek Občianskeho zákonníka, podľa ktorého „ten, kto prijme neoprávnenú platbu, ak nekonal v dobrej viere, musí zaplatiť zákonný úrok v prípade istiny alebo prírastkov, ktoré prijal alebo mal prijať, ak ich prijatá vec priniesie“.
- 13 Z judikatúry v prospech vyhlásenia zmlúv za neplatné z dôvodu nedostatočnej transparentnosti spôsobu *revolvingovej* platby však vyplýva, že vzťah sa riadi podľa článku 1303 Občianskeho zákonníka [napríklad rozsudok Audiencia Provincial de Madrid (Provinčný súd Madrid) č. 466/2023 z 26. októbra 2023, sekcia 25a, ES:APM:2023:16355]. Uplatnenie článku 1303 Občianskeho zákonníka nie je problematické, ak sa konštatuje nekalá povaha osobitných podmienok úveru bez toho, aby bola zmluva zrušená v celom rozsahu. Ak sa však zmluva zruší v celom rozsahu, článok 1303 zahŕňa vzájomné vrátenie, podľa ktorého by nielen predajca alebo dodávateľ platil úroky zo splátok a poplatkov, ale aj dlžník by bol povinný zaplatiť úroky od začiatku čerpania úveru. Plnenia a úroky oboch zmluvných strán sa kompenzujú v rovnakej výške [napríklad rozsudok Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) č. 356/2023 z 8. marca 2023, ES:TS:2023:1097]. Vzájomné *restitutio in integrum* však nie je v súlade s judikatúrou uvedenou v rozsudku Bank M.
- 14 Článok 3 zákona o úzere sa obmedzuje na zmenu pôžičky na bezplatnú pôžičku (bez úrokov), ale nestanovuje dodatočnú kompenzáciu, na ktorú má spotrebiteľ nárok. Judikatúra uplatňuje článok doslovne, bez priznania iných položiek

[rozsudok Tribunal Supremo (Najvyšší súd) č. 20/2024 z 10. januára 2024, ES:TS:2024:19].

- 15 Okrem toho v španielskom práve režim vedľajších náhrad (úrokov) pripisuje dôležitosť nekonaniu v dobrej viere osoby, ktorá prijala neoprávnenú platbu, a to práve v článku 1896 prvom odseku Občianskeho zákonníka v rámci oddielu „Vrátenie neoprávnenej platby“. Tribunal Supremo (Najvyšší súd) sa v zásade domnieva, že článok 1303 Občianskeho zákonníka upravuje vrátenie vzájomných plnení, ale v prípade, že sa požaduje vrátenie platieb, ktoré tretie strany prijali na základe podmienky, ktorá bola zrušená (napríklad notárske a registračné poplatky), tiež uviedol, že „na vykonanie uvedeného článku 6 ods. 1 smernice, pokiaľ ide o úroky, ktoré sa majú zaplatiť zo súm, ktoré má spotrebiteľ prijať, sa analogicky uplatní článok 1896 Občianskeho zákonníka, keďže kvalifikácia podmienky ako nekalej je porovnateľná s nekonaním predávajúceho v dobrej viere“ (rozsudok Tribunal Supremo č. 725/2018 z 19. decembra 2018, ES:TS:2018:4236). V ďalšej línii judikatúry (rozsudok Tribunal Supremo č. 842/2011 z 25. novembra 2011, ES:TS:2011:7981) sa priamo uvádza, že neplatnosť z dôvodu porušenia práva spotrebiteľov „spôsobuje, že to, čo spotrebiteľia zaplatili, je neoprávnené a musí sa vrátiť“.
- 16 Podľa názoru vnútroštátneho súdu článok 1303 Občianskeho zákonníka predstavuje príliš jednoduché pravidlo pre vyrovnanie („technický nedostatok“). Z tohto dôvodu by sa malo, a najmä v tomto prípade, doplniť o pravidlá týkajúce sa vrátenia neoprávnene vybraných súm, pretože tieto pravidlá tým, že rozlišujú medzi konaním a nekonaním v dobrej viere osoby, ktorá je príjemcom plnenia, umožňujú vhodnejšie zaobchádzanie s predajcom alebo dodávateľom zodpovedným za neplatnosť podmienky alebo zmluvy, čím obmedzujú jeho nárok na náhradu. Práve článok 25 zákona č. 16/2011 z 24. júna 2011 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere (ďalej len „zákon č. 16/2011“), ktorý je osobitným zákonom nadväzujúcim na Občiansky zákonník a zákon o úzere, totiž v časti „Vrátenie neoprávnenej platby“ stanovuje právo spotrebiteľa na minimálnu náhradu.
- 17 V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že členským štátom prislúcha, aby prostredníctvom svojho vnútroštátneho práva definovali metódy, v rámci ktorých je preukázané určenie nekalej povahy podmienky obsiahnutej v zmluve, a či konkrétne právne účinky tohto určenia sú materiálnej povahy. Toto určenie však musí umožniť navrátenie právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa dotknutý spotrebiteľ nachádzal, ak by táto nekalá podmienka neexistovala, najmä na základe **práva vrátenia výhod, ktoré predajca alebo dodávateľ neoprávnene prijal** na základe uvedenej nekalej podmienky na ujmu spotrebiteľa. Úprava ochrany zaručenej spotrebiteľom smernicou 93/13 vo vnútroštátnom práve nemôže totiž zmeniť vecný obsah tejto ochrany [rozsudok z 30. júna 2022, Profí Credit Bulgaria (Úprava *ex offo* v prípade nekalých podmienok), C-170/21, EU:C:2022:518, bod 43].

- 18 Okrem toho podľa vnútroštátneho súdu odňatie možnosti predajcu alebo dodávateľa, ktorý sa dopustil pochybenia, požadovať od spotrebiteľa úroky vyplýva z výkladu *a sensu contrario* článku 1896 prvého odseku Občianskeho zákonníka. Toto riešenie je v súlade s európskymi harmonizačnými návrhmi týkajúcimi sa náhrad za nezákonné zmluvy (článok 15:104 v spojení s článkom 15:102 Zásad európskeho zmluvného práva) a je v súlade s judikatúrou Súdneho dvora.

Tretia prejudiciálna otázka. Smernice o spotrebiteľskom úvere a primeranosť sankcií

- 19 V španielskom práve článok 25 („Vrátenie neoprávnenej platby“) zákona č. 16/2011 stanovuje: „1. Každá neoprávnená platba vyplývajúca zo zmluvy o úvere sa okamžite úročí zákonnými úrokmi. Ak je zmluvný úrok vyšší ako zákonný úrok, okamžite sa uplatní prvý z nich. 2. Ak k neoprávnenému prijatiu platby došlo v dôsledku úmyselného konania alebo nedbanlivosti veriteľa, spotrebiteľ má nárok na náhradu spôsobenej škody, ktorá v žiadnom prípade nesmie byť nižšia ako zákonná úroková sadzba zvýšená o päť percentuálnych bodov alebo ako zmluvná úroková sadzba, ak je vyššia ako zákonná úroková sadzba zvýšená o päť percentuálnych bodov“. Článok 13 zákona č. 7/1995 z 23. marca 1995 o spotrebiteľských úveroch (ďalej len „zákon č. 7/1995“), predchodca zákona č. 16/2011, mal takmer identické znenie.
- 20 Tieto pravidlá sú vo vzťahu k veriteľovi prísnejšie v zmysle článku 15 smernice 87/102 ako zákon o úžere alebo Občiansky zákonník. Ide tiež o prísnejšie ustanovenia v zmysle smernice 93/13.
- 21 Navyše, ako už Súdny dvor pripomenul, súd je povinný v čo najväčšej možnej miere uplatniť svoje vnútroštátne právo tak, aby boli vyvedené všetky dôsledky, ktoré podľa daného vnútroštátneho práva vyplývajú z konštatovania nekalej povahy dotknutej podmienky, s cieľom dosiahnuť výsledok uvedený v článku 6 ods. 1 tejto smernice, a to, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalou podmienkou (rozsudok z 30. mája 2013, Jörös, C-397/11, EU:C:2013:340, body 52 a 53). Okrem toho článok 10 ods. 2 smernice 2008/48/ES sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu, ktorý rozhoduje o spore týkajúcom sa úverových pohľadávok vyplývajúcich zo zmluvy o úvere v zmysle tejto smernice, ukladá povinnosť preskúmať *ex offio*, či bola splnená povinnosť poskytnúť informácie stanovená v tomto ustanovení, a vyvodit' dôsledky stanovené vnútroštátnym právom z porušenia tejto povinnosti, pokiaľ sankcie spĺňajú požiadavky článku 23 tej istej smernice (rozsudok zo 7. novembra 2019, Profi Credit Polska, C-419/18 a C-483/18, EU:C:2019:930, bod 69).
- 22 Španielske súdy sa však bránia uplatneniu článku 13 zákona č. 7/1995 a článku 25 zákona č. 16/2011. Okrem uplatnenia Občianskeho zákonníka prostredníctvom nečinnosti zrejme zohráva úlohu aj údajná neprimeraná sankcia pre veriteľa, najmä ak sa predpokladá, že nekonal v dobrej viere. Je pravda, že znenie zákona č. 16/2011 vychádza zo zákona č. 7/1995, ktorý bol prijatý v kontexte vyšších

úrokových sadzieb. V iných oblastiach však právo Únie stanovuje ešte prísnejšie sankcie.

- 23 Vzniká tak otázka, či uplatnenie týchto pravidiel je v súlade so zásadou proporcionality.

Štvrtá prejudiciálna otázka. Občianskoprávne sankcie za neposúdenie úverovej bonity

- 24 Súdny dvor konštatoval, že články 8 a 23 smernice 2008/48 sa majú vykladať v tom zmysle, že vnútroštátnemu súdu ukladajú povinnosť preskúmať *ex offio* existenciu porušenia povinnosti stanovenej v článku 8 tejto smernice, podľa ktorej veriteľ musí pred uzavretím zmluvy posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa, a vyvodiť dôsledky, ktoré z porušenia tejto povinnosti vyplývajú vo vnútroštátnom práve, pod podmienkou, že sankcie spĺňajú požiadavky podľa uvedeného článku 23 (rozsudok z 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, bod 46).
- 25 Hoci v prejednávanej veci povinnosť posúdiť úverovú bonitu ako taká neexistovala v čase uzavretia zmluvy o pôvodnej karte, právne predpisy Únie a vnútroštátne právne predpisy (aj pre *revolvingové* karty) stanovujú dynamickú povinnosť, ktorá sa obnovuje pred výrazným zvýšením celkovej výšky úveru. V priebehu rokov sa disponibilný limit pôvodnej karty výrazne menil bez toho, aby žalovaná preukázala, že vykonala posúdenie úverovej bonity. Okrem toho bolo sporné, či boli karty pre žalobkyňu vhodné vzhľadom na jej osobnú a finančnú situáciu.
- 26 V prípade porušenia povinnosti posúdiť úverovú bonitu španielske právo stanovuje správne sankcie (článok 34 zákona č. 16/2011), doteraz čisto teoretické a neúčinné, ale nestanovuje občianskoprávne sankcie, aspoň nie výslovne. Nesplnenie povinnosti posúdiť úverovú bonitu by však malo viesť k občianskoprávnym sankciám. Podľa Súdneho dvora na to, aby sankcia bola účinná a odradzujúca, je potrebné odňať porušovateľom hospodársky prospech vyplývajúci z porušení, ktorých sa dopustili. Okrem toho sankcia nie je sama osebe spôsobilá dostatočne účinným spôsobom zabezpečiť ochranu spotrebiteľov pred rizikami nadmerného zadlženia a platobnej neschopnosti, o ktorú sa usiluje smernica 2008/48, keďže nemá vplyv na situáciu spotrebiteľa, ktorému bol poskytnutý úver v rozpore s článkom 8 tejto smernice [rozsudok z 11. januára 2024, Nárokuj, C-755/22, EU:C:2024:10, bod 52].
- 27 Okrem toho podľa Súdneho dvora sa články 8 a 23 smernice 2008/48 majú vykladať v tom zmysle, že nebránia tomu, aby v prípade, že veriteľ nesplnil svoju povinnosť posúdiť úverovú bonitu spotrebiteľa, bol tento veriteľ sankcionovaný v súlade s vnútroštátnym právom, a to neplatnosťou zmluvy o spotrebiteľskom úvere a zánikom jeho nároku na zaplatenie dohodnutých úrokov, hoci zmluvné strany túto zmluvu v celom rozsahu splnili a spotrebiteľ neutrpel v dôsledku tohto

porušenia žiadne negatívne dôsledky [rozsudok z 10. júna 2021, Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg), C-303/20, EU:C:2021:479].

- 28 V tejto súvislosti sa zdá, že španielske právo nie je v súlade so smernicou 2008/48, pretože nestanovuje občianskoprávne dôsledky za neposúdenie úverovej bonity.

Piata prejudiciálna otázka. Nekalé obchodné praktiky

- 29 Žalovaná nepreukázala, že v čase uzavretia zmluvy o pôvodnej karte ponúkla žalobkyni kartu s možnosťou platby na konci mesiaca. Zdá sa, že ponúkla len spôsob odloženej platby. Samotná smernica 2008/48 neukladá povinnosť ponúkať rôzne spôsoby splácania *revolvingového* úveru. V článku 5 ods. 5 a článku 10 ods. 4 ukladá len povinnosť uviesť požadovaný údaj, pričom smernica 2023/2225, ktorá ukladá povinnosť predložiť rozsah možností, sa nachádza v období transpozície. Postup žalovanej však môže byť nekalý, pretože je zavádzajúci. Niektoré právne poriadky totiž vyžadujú, aby ponuku sprevádzala alternatívna ponuka splácaného úveru (napríklad francúzsky poriadok; pozri článok L 312 62 Code de la consommation). V Španielsku sa na tento problém už upozornilo: „inštitúcie by si nemali štandardne vyberať zmluvne stanovenú minimálnu splátku na splatenie úveru“ [Banco de España (Národná banka Španielska), Proyecto de Guía de transparencia del crédito revolving 2023 (návrh príručky o transparentnosti revolvingových úverov 2023), dostupný na <https://www.bde.es/wbe/es/entidades-profesionales/operativa-gestiones/consultas-publicas/consultas-publicas-banco-espana/>].
- 30 Okrem toho, hoci smernica (EÚ) 2023/2673 nie je uplatniteľná na prejednávanú vec, keď bola uzavretá zmluva o druhej karte na diaľku, možnosť navrhnutia rozhrania by sa mohla považovať za „nekalú“ v zmysle odôvodnenia 41 uvedenej smernice, keďže ide o možnosti, ktoré navádzajú spotrebiteľa k voľbám alebo činnostiam, ktoré sú pre obchodníka výhodné, ale nemusia byť v najlepšom záujme spotrebiteľa, keďže sú prezentované spôsobom, ktorý nie je neutrálny – napríklad tým, že sa určitým možnostiam dáva väčší dôraz prostredníctvom vizuálnych, zvukových alebo iných prvkov –, keď sa od spotrebiteľa požaduje, aby prijal rozhodnutie.
- 31 Na druhej strane Súdny dvor už rozhodol, že konštatovanie nekalosti obchodnej praktiky v zmysle smernice 2005/29 predstavuje jeden z prvkov, na ktorých príslušný súd môže založiť svoje posúdenie nekalosti zmluvných podmienok podľa smernice 93/13, týkajúcich sa tejto praktiky a uvedených v zmluve medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom [rozsudok z 10. júna 2021, Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg), C-303/20, EU:C:2021:479].

Šiesta a siedma prejudiciálne otázky. Výpočet RPMN

- 32 Podľa článku 10 ods. 2 smernice 2008/48 „zmluva o úvere zrozumiteľne a stručne uvádza:... g) ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkovú čiastku, ktorú musí spotrebiteľ zaplatiť, vypočítané v čase uzavretia zmluvy o úvere; uvedú sa všetky

predpoklady použité na výpočet tejto miery“. Článok 19 ods. 5 prvý pododsek smernice 2008/48 totiž stanovuje: „V prípade potreby sa pri výpočte ročnej percentuálnej miery nákladov môžu použiť dodatočné predpoklady uvedené v prílohe I“.

- 33 V prípade otvorených úverov vrátane revolvingových úverov bola časť II písm. e) prílohy I k smernici 2008/48 zavedená smernicou Komisie 2011/90/EÚ zo 14. novembra 2011, ktorou sa mení a dopĺňa časť II prílohy I k smernici Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES stanovujúcej dodatočné predpoklady na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov. Španielske právo doslovne prebralo dodatočné predpoklady smernice 2011/90. Článok 21 zákona č. 16/2011 stanovuje, že v prípade, ak zmluvný dokument neobsahuje odkaz na RPMN, povinnosť spotrebiteľa sa obmedzuje na zaplatenie zákonných úrokov v stanovených lehotách.
- 34 Súdny dvor konštatoval, že ako sa uvádza v odôvodneniach 31 a 43 smernice 2008/48, informácia pre spotrebiteľa o celkových nákladoch úveru vo forme miery vypočítanej podľa jednotného matematického vzorca má **podstatný význam**. Na jednej strane táto informácia prispieva k transparentnosti trhu v rozsahu, v akom spotrebiteľovi umožňuje porovnať ponuky úverov. Na druhej strane mu umožňuje posúdiť rozsah jeho záväzku (rozsudok z 21. apríla 2016, Radlinger a Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, bod 90). Konštatoval tiež, že **rovnako ako neuvedenie RPMN v zmluve o úvere sa musí posudzovať situácia**, keď zmluva obsahuje iba matematický vzorec výpočtu tejto RPMN, **ktorý nie je doplnený údajmi nevyhnutnými** na uskutočnenie tohto výpočtu (rozsudok z 20. septembra 2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, bod 66).
- 35 Podobne Súdny dvor konštatoval, že uvedenie nižšej než skutočnej RPMN v zmluve o úvere treba kvalifikovať ako klamlivú v zmysle článku 6 ods. 1 smernice 2005/29, pokiaľ zapríčiňuje alebo je spôsobilá zapríčiniť, že priemerný spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil. Vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či ide o takýto prípad vo veci samej. Konštatovanie nekalosti takej obchodnej praktiky predstavuje jeden z prvkov, na ktorých príslušný súd môže podľa článku 4 ods. 1 smernice 93/13 založiť svoje posúdenie nekalosti zmluvných podmienok týkajúcich sa nákladov na úver poskytnutý spotrebiteľovi (rozsudok z 15. marca 2012, Pereničová a Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, bod 47).
- 36 V prejednávanej veci zmluva o pôvodnej karte výslovne neuvádzala predpoklady použité na výpočet RPMN. Obsahovala len odkaz na obežník Banco de España (Národná banka Španielska) č. 8/1990 zo 7. septembra 1990. V zmluve o druhej karte tiež neboli uvedené predpoklady použité na výpočet RPMN. Je pravda, že zmluva odkazuje na formuláciu stanovenú v prílohe I zákona č. 16/2011, ktorá ich obsahuje. Keďže úverové inštitúcie v jednom alebo druhom prípade používajú tieto podmienky týkajúce sa výpočtu RPMN prostredníctvom odkazu, je potrebné objasniť, či sú takéto podmienky prípustné, alebo naopak, či predpokladom

získania uvedených informácií bolo uskutočnenie postupu, ktorý vzhľadom na to, že spadá už pod právny prieskum, nebolo možné rozumne očakávať od priemerného spotrebiteľa [rozsudok z 13. júla 2023, Banco Santander (Odkaz na oficiálny index), C-265/22, EU:C:2023:578, bod 60].

- 37 Napokon, ak má RPMN podstatný význam a neuvedenie dodatočných predpokladov výpočtu sa musí posudzovať ako situácia, keď RPMN nie je uvedená v zmluve o úvere, vzniká otázka, či vnútroštátna norma, ktorá umožňuje úverovej inštitúcii požadovať zákonný úrok z čerpania, narúša odrádzajúci účinok a zásadu účinnej ochrany spotrebiteľa v súlade so smernicou 93/13. Táto norma by totiž nemusela byť v súlade s judikatúrou vyplývajúcou z rozsudku Bank M. a navyše by nemusela rešpektovať primeraný, účinný a odrádzajúci charakter sankcií, ktoré musia členské štáty stanoviť za porušenie vnútroštátnych ustanovení v súlade s článkom 23 smernice 2008/48/ES.
- 38 Táto otázka je obzvlášť dôležitá, pretože v prejednávanej veci by na to, aby sa žalovanej odňali úroky, bolo potrebné nielen odlišne vykladať Občiansky zákonník a zákon o úžere, ale aj vylúčiť uplatnenie osobitne stanovenej vnútroštátnej normy (*lex specialis*) pre vady zmluvy v dôsledku nedostatkov vo vyjadrení RPMN.

PRACOVNÝ DOKUMENT